

A **Franklin-Társulat** kiadásában Budapestén (IV., Egyetem-utca 4. szám, földszint) és minden könyvkereskedésben kapható:

IFJÚSÁGI OLVASMÁNYOK.

Baksay Sándor. *Gyalogsírvény.* Elbeszélések. 3 kötet vászonkötésben 6 K.

Tartalom: Pusztai találkozás. — A nagymama karácsonya. — A csudálatos történet. — Jobb kezem. — Ispéro. — Patakbanya.

— **Dáma.** Történeti körkép. Kimmach László eredeti rajzaival 3 K 20 f. Vászonkötésben 6 K.

A regény érdekes, mert a mohácsi veszedelmet írja le és itt több mint regény: valóságos *historia*, kettő kritikai alapon. Nagyon érdekesen festi a fejtelenséget a mohácsi csata előtt, a pécsi diákok hadba vonulását, a csata lefolyását, a király menekülését. A két király uralma alatti zavarokat és pártoskodást is élénk színekkel festi a Baksay érdekes «körképe», mely a báti táborozással kezdődik (a mohácsi vész előtt) s Szigetváriban végződik, midőn János király hívei (Nádasdi stb.) Török Bálintot (a Ferdinánd hívét) szorongatták a hírneves várbán. Baksay *remek magyarsága* külön élvezetet is nyújt a tartalom gazdag tanulságain kívül.

Csiky Gergely. *Görög-római mythologia.* 3. bőv. kiadás. Képekkel 3 K 50 f. Kötve 5 K 50 f.

Czimer Károly. *A művelődés és művészet története.* A művelt közönség és ifjúság számára. Kötve 4 K. Rendkívül gazdagon illusztrált munka.

Deák Ferencznek az 1861-ik évi országgyűléstől elfogadott *két főirata.* Közli Könyi Manó. (O. K. 703—704.) 40 f.

Deli. Bácsy Jakab. Regényes történet a XVII. századbeli hajdúvilágból. Tizenöt a szövegbe nyomott rajzzal 2 K 40 f. Vászonkötésben 3 K 60 f.

Az érettebb ifjúság számára különösen alkalmas történeti rajz a bosnyák-magyar világból.

Dickens Károly. *Karácsonyi ének.* Fordította Belényesi G. (O. K. 21—22) 40 f.

Dugonics András *följegyzései.* (O. K. 401—402) 40 f.

Duruy Viktor. *Világtörténelem.* Átdolgozta dr. Ballagi Aladár. Vászonkötésben 6 K.

A világirodalom egyik legkiválóbb könyve. A serdülő ifjúságunk nem adhatunk jobb történelmet házi olvasmányul a kezébe.

Eckstein Ernő. *A Claudiusok.* Átdolgozta Gaal Mózes. Goró Lajos rajzaival. A két kötetnek 3 K 50 f.

Életiskola. Gyöngyömdatok, aranyigazságok, remekírók munkáiból. 2 kötet 2 K 80 f. Kötve 4 K.

Emlékkönyv. Magyar költők szemenszedett mondatai. 1 K 40 f. Kötve 2 K.

Fazekas Mihály. *Lúdas Matyi.* Komikai elbeszélés. Bevezette Tóth Rezső. (O. K. 1060) 20 f.

Fáy A. *A külföldiek.* Vigjáték. (O. K. 436—437) 40 f.

Freeskay János. *Találtmányok könyve.* 4 kötet, a 6 K; két vászonkötetbe kötve 26 K.

Gaal Mózes. *Kenyér és becsület.* Regény a felserdült ifjúság számára. Képekkel 3 K. Vászonkötésben 5 K.

Miniszterileg ajánlva 2923/902. sz. a.

Dr. Szemák István az Ifjúsági könyvtárjegyzékben bírálja a könyvet. Alljon itt a bírálat vége: . . . Tényleg felnőtt ember sem olvashatja megindulás nélkül azt a rettenetes küzdelmet a létért, melyből végre oly diadalmasan kerül ki a hős. És az a határtalan idealismus, mely nemcsak a hőst, de a többi szereplők nagyobb részét is lelkesíti, végtelen jótékony hatással van az olvasó kedélyére. Ehhez járulnak azok a szebbnél-szebb sententiák, melyekkel szerző elbeszélését fűszerezi. «A ki boldogulni akar, az tápláljon sok büszke vágyat szívében, de tanulja meg jó korán, hogy a szép, büszke vágyak csak a munka árán valósíthatók meg.» Sok, csaknem minden oldalon találunk ily arany mondásokat, melyek bizonyára végtelenül képzőleg, nemesítőleg hatnak különösen az ifjú kedélyre. Mindezek a tulajdonságok egyik legkiválóbb ifjúsági regénynek teszik Gaal munkáját. Nem is kételkedünk, hogy csakhamar egyik legkedveltebb olvasmányává lesz az ifjúságnak. A munkát számos sikerült illusztráció díszíti.

— *Aranyos kód.* 2 K 40 f. Vászonkötésben 3 K 50 f.

«Aranyos kód» gyanánt tünnek fel az ironak visszaméltokozásai ifjúkorára, élete folyására. A kötet minden egyes darabja egy-egy érzelm gazdag, olykor mélyen meghatározó rajza életének, tapasztalatainak. Hatásuk a fogékony ifjú kedélyre nem maradhat el.

Goldschmidt Oliver. *A rékiföldi telkész.* Elbeszélés angolból. (Vasárnapi Könyvtár 26, 27) 80 f. Kötve 2 K.

Greguss Ágost. *A balladáról.* (O. K. 534—536) 60 f.

Grósz Lajos. *A természet köréből.* Népszerű olvasmányok. Hatvannyolek képpel 4 K 80 f. Vászonba kötve 6 K.

Miniszterileg ajánlva 64427/96. sz. a.

Tartalom: 1. Dr. Lendl Adolf. Temetés a szabadban. — 2. Sajó Károly. A méhek és darazsak fulánkjá. — 3. Jablonovszky József. A bogárság tanyáiról. — 4. Grósz Lajos. A madarak életéből. — 5. Sajó Károly. A kártékony bogárságról. — 6. Dr. Mágócsy-Dietz Sándor. A virágálmom. — 7. Grósz Lajos. A gyümölcs fejlődése. — 8. Dr. Mágócsy-Dietz Sándor. Hol élnek a növények? — 9. Grósz Lajos. Az éj királynője (Viktoria regia). — 10. Dr. Schmidt Sándor. Kirándulás egy homokszem körül. — 11. Dr. Z. s. Egy lap földünk életéből. — 12. Dr. Hossay Lajos. Az elemekről. — 13. Dr. König Gyula. Egy lap a természettudományok kezdetéről. — 14. O . . . A tömegvonzásról. — 15. Kövesligethy Radó. Egy üstökös története. — 16. Kövesligethy Radó. A szinkép-elemzésről. — 17. Dr. Klug Nándor. Az emberi test hőmérsékletéről. — 18. Dr. Donath Gyula. Idegrendszerünkéről. — 19. Dr. Hügyes Endre. A vesztegről és orvoslásáról. — 20. Dr. Huttyra Ferencz. A legkisebb élő lényekről. — 21. Dr. Grósz Sándor. Fogainkról és azok ápolásáról. — 22. D . . . Bőrünkéről és ápolásáról. — 23. Kohányi Gyula. Csevegés a fellegekről. — 24. Sajó Károly. Alapítsunk homoki parkokat.

Gyöngyössi László. *Arany János élete és munkái.* Képekkel 5 K. Kötve 6 K. Miniszterileg ajánlva 92,079/901. sz. a.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK :	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre . . . 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám. Kéziratokat nem adunk vissza.
Fél évre . . . 4 kor. 80 fill.		
Egész évre . . . 9 kor. 60 fill.		
Megjelenik minden vasárnap.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	

A KEGYELEMKENYÉR. 25

Regény az ifjúság számára. Irta Gaal Mózes.

XXIV.

Az a dicsőség, melyről Emmácska álmódott.

«Ha egyszer majd országos hírv ember lesz belőle, ha mindenki az ő nevét fogja emlegetni, akkor megfeledeznek rólunk» — ezeket a szomorú szavakat írta be naplójába a kis Emma. Mikor pedig beleírta, akkor nagyon eltűnődött.

Valahányszor Ádámról a háznál beszéltek, mindig eszébe jutottak ezek a sorok s valahányszor Ádammal beszélt, mindig elfelejtette.

Olyan természetesnek tartotta, hogy Szalánczy Ádám náluk vasárnaponként vendég lesz. Megveregeti a lakatos inas vállát, beszélget vele, biztatja; dicséri a munkát, mely nemes emberré avat minden önérzetes férfút. Természetesnek tartotta azt, hogy a mama Szalánczy úrtól tanácsot kér, hogy a papa a nevenapján így szólott hozzá:

— Engedd meg, kedves barátom, hogy tegezzelek!

A papa olyankor mondotta ezt, mikor sok vendég volt a háznál s nyilván ki akarta vele tüntetni a fiatal embert. Ádámot ez a bizalom végtelenül meghatotta. «Scholz bátyám»-nak szólította az Emmácska apját.

Hanem persze, a míg ennyi mindenféle dolog történik, az idő is halad, gyorsan halad előre.

A Scholz-familiát nem érdekelte eddig az irodalom, de mióta Szalánczy Ádám első verskötetete megjelent, a mama esténként Emmácskával két-három szívreható költeményt olvastatott fel belőle. Az apa is hallgatta, az egész család hallgatta. Emmácska igen szépen tudta azokat a

verseket olvasni. Olykor-olykor elakadt a hangja, mikor a vers szomorú volt, még a zsebkendőjét is elővette. Ilyenkor Scholz papa tréfára fogta a dolgot:

— No no, ne higgy mindig a poétáknak! Azért irnak olyan szomorú dolgokat, mert jobban jön ki a versben.

— Ó, papa! — vélekedék Emmácska — a mit Szalánczy úr ír, az mind igaz . . . egy szóig igaz!

— Jó jó! Hiszen ha így volt akkor, most nincs! Fütetlen szoba, kórház . . . arvaság! Persze, hogy szomorú dolgok. Szép is az, ha valaki fütetlen szobából jut a meleg szobába! Terítettét, jobb, mintha meleg szobából jut hideg kvártélyba!

— És milyen édes szeretettel ír az ő barátjáról!

— Meg is érdemli az a tanító, már azt én mondom!

A Scholz-familiának ez a szeretete alkalmas melegágy volt a kis palántának, mely e szerencsés körülmények között hatalmasan elkezdett fejlődni. Ez a gyöngye palánta pedig ott sarjadt Emmácskának a szívében.

Először az anya vette észre.

Egyszer az utcán találkozott Ádammal. Ádám szembe jött velők, Emmácskának a karja összerázkódott, az arca pedig lángvörös lett:

— Mi bajod, Emmi? — kérdezte a mama.

— Semmi, . . . csak Szalánczy úr — jön.

Aztán beszélgettek hazáig. A mama ettől a naptól kezdve megfigyelte a bohó kis leánykát. És megértette, hogy miért olyan komoly, miért szeret olvasgatni, miért panaszkodik, hogy ő még annyira tudatlan. A mama örvendett ennek az érzelmenek, bár mint tapasztalt asszony

tudta, hogy a gyermek-érzelmek néha olyanok, mint a márcziusi hó: a nap sugara reá esik, a hó eltűnik.

Szalánczy Ádám ezalatt az írói inaséveken át-estett. Kezdett a neve jól hangzani. A lapok úgy emlékeztek meg róla, mint tehetséges ifjú költőről. A kiadó-szerkesztő a maga jószántából emelte a tiszteletdíjat.

— Tudtam, hogy viszi valamire! Nevet csinálunk magának, fiatal ember. Csak lassan, de biztosan előre ezen a tövises pályán. Nem szeretem, ha valaki úgy tűnik fel, mint az üstökös. Az üstökös rövid ideig marad az égen; a kit felkap a divat, mint valami kalapot, azt hamar el is ejtheti. Maga becses talentum, ezt én mondom.

Hedin Sven expedíciója a Takla-Makán homoksvatagon.

HEDIN SVEN ÁZSIAI UTAZÁSÁBÓL.

A szerkesztő-kiadó igen okos ember volt. Ha ő megdicsért valakit, arra már lehetett adni.

Az írói dicsőség rendesen, mint alkalmatlan gőz, a fejébe szokott a fiatal embereknek szállani. Szertelen bizakodás szállja meg, erejüket túlbecsülik s nem fejlődnek, hanem egy helyben maradnak. Szalánczy Ádám csak több évi tarkabarka irodalmi munkásság után jutott ahhoz, hogy tehetségét fölismerjék, méltányolják. A toll nem czifrázkodó eszköz, nem a hitiségnek vessző-paripája volt neki, hanem kenyérkereső szerzőszám. Önkénytelenül is hálás volt a toll iránt s még hálásabb az iránt, a ki ezt a tehetséget ingyen való jókedvűből adományozta neki: Isten iránt.

Midőn robot munkát végzett, akkor is a nemes és szent hivatás lebegett szeme előtt, melyről az igazi író nem feledkezik meg soha. Nem feledkezett meg arról, hogy az írott betű lehet ezer meg ezer embernek a vigasztalója, jó barátja,

erőnek és bizalomnak a forrása, de lehet meg-rontója is.

A huszonhárom-huszonnégy éves fiatal ember az élet iskolájában fejlődött azzá, a mivé vált: *egész emberré*. Esze és szíve abban az összhangban volt, mely az embert cselekedeteiben derékké, érzéseiben nemessé teszi.

Előtte állott barátjának a példája. A kis családi kör kifejlesztette benne a vágyat arra, hogy nyugodalmas életre tegyen szert; a kiállott szenvedések, a nyomorúság megedzették, a munka mindennapi szükségévé vált reá nézve.

Egykori úri czimboráival néhanapján találkozott, azok rendkívül örvendettek, szerették volna, ha ismét hozzájuk csatlakozik, de Ádám rázta a fejét:

— Külön világban élünk; én ebben a világban, hova a jó sors vezetett, nagyon meg vagyok elégedve. Tintanyalóvá, filiszterré lettem, — a mint ti szoktátok nevezni — s megvan a mindennapi kenyérem, a melyet a lóverseny, a kártya nem visz el tőlem.

Az ilyen filiszter-beszéd furán hangzott azoknak a fülében, a kik soha egy krajezárt sem szerettek a maguk munkájával, hacsak keresetnek, munkának nem tekintjük azt, hogy egy-egy esőkönyös nagynénitől a reménybeli örökség fejében néhány ezer forintot tudtak kiesalogatni.

A forint, akár ezer van, akár száz, ha költjük mindennap, elfogy, sőt egy-egy este is elvihet sok pénzt. A Szalánczy Ádám egykori pajtásai közül e rövid idő alatt három már szerencsésen végzett a vagonával.

Egyiket bedugták a vármegyéhez napidíjassnak, a hol havi harmincz-negyven forintot kereshet meg; a másik él, de hogy miből, azt senki sem

tudja; a harmadikat a család irgalma tartja. Szalánczy Ádám látta ezt, mert a ki nem bekötött szemmel megy végig az életnek útján, az sokat lát. A tapasztalathoz néha nem kell szürke fej, csak jó szem és egy kis megfigyelés.

Ádám a jogi tanulmányokat sem hanyagolta el. Volt annyira filiszter, hogy a rendes időben jelentkeztek a vizsgálatokon s volt annyira világos esze, hogy a zavarbaejtő vizsgálati kérdések útvesztőjéből ki tudjon bontakozni.

Mikor az utolsó szigorlatot letette, akkor már

Néha Károly éjjeltájban felébredt:

— Ádám, tedd le már a tollat!

— Mindjárt, Károly, csak még egy gondolatot kell leírnom.

— Megárt a sok munka, vigyázz!

— Nem árt! Nem árt! Ragad a belső áradat, nem küzdhetek ellene!

És irt tovább.

A szindarab elkészült. Károlynak elolvasta, a jó fiú el volt ragadtatva. Neki ült s letisztázta a maga gyöngysor betűivel.

Hedin Svent a tibetiek feltartóztatják Lassa felé való útjában.

HEDIN SVEN ÁZSIAI UTAZÁSÁBÓL.

mint írónak is neve volt. Az egyik professzor úgy mellekesen megkérdezte tőle:

— Szalánczy úr írta azt a szép verset a «Nemzeti lélek»-ről?

— Én irtam — felelé Ádám.

— Köszönöm. Elég is volt a feleletből.

Odahaza pedig, a futó-utczai kis hajlékban mindig nagy diadallal fogadták a család «szemefényé»-t, ha egy-egy szigorlatról haza jött.

És esténként Ádám elővette a maga külön munkáját. Hetek, hónapok óta dolgozott már rajta. Egész lelkét belelehelte. Szindarab volt. Nagy terveket forgatott elméjében. Ha előadják, ő a pénzzel egy esztendőre kimegy Angolországba és Franciaországba, az egyetemen tölti el az évet. Ha előadják!

Még Károlynak sem árulta el, hogy min dolgozik.

Egy hónap múlva hirdették a lapok, hogy a Nemzeti Színház igazgatósága egy négy felvonásos eredeti színművet fogadott el: «Újjászületés» a címe, Szalánczy Ádám az írója.

A Scholz-familiában valóságos forradalmat idézett elő ez a hír. Mielőtt a darabot előadásra tüzték volna ki, már jegyekért küldött Scholz papa.

— Ott leszünk mind! Micsoda dicsőség! Ilyen fiatal és már darabot adnak tőle a Nemzeti Színházban!

Emma valóságos betege lett ennek a dolognak. Ádám már hetek óta nem volt náluk. Kimentette magát, hogy a legjobb akarat mellett sem jöhet. A bohó leányka ismét arra gondolt, a mit három éve... de talán már negyedik éve is elmúlt annak... a naplójába irt, a mitől megszabadulni nem tudott:

«Ha egyszer majd országos hírű ember lesz belőle . . .»

Íme közeledik az idő, itt is van már. Szalánczy Ádamból híres ember lesz. A nagy világ sodró árja elragadja. Előkelő házak ajtai önkényt megnyílnak előtte. Ki ne szeretné őt, a szép és okos, a szellemes és írói tehetséggel oly gazdagon megáldott ifjút! Mi lesz belőle? Nyitva előtte az emelkedés útja. Jogot végzett, régi család ivadéka . . .

Emmának örülnie kellett volna, de ő nem tehetett róla, hogy a szíve akaratlanul is összeszorult.

A nagy nap elérkezett, el is múlt. Szalánczy Ádám színdarabja fényes sikert aratott. A közönség nem győzte a lámpások elé hívni a rokonszenves fiatal drámairót. Az első emeleti páholyok egyikében a Scholz-familia ragyogó arczzal ült. A legszebb babérkoszorút Scholz papa nyújtotta fel a szerzőnek. Egy ibolya-csokor is szerénykedett ott. Valahogy úgy történt, hogy Ádámnak ez a néhány szál virág jobban tetszett, mint a babérkoszorú.

Előadás után Ádám felsietett a Scholzek páholyába s megszorította Emmának a kezét. A leány nem állhatta meg, hogy ne sirjon.

— Köszönöm az ibolyákat, Emma. Ezek éppen olyan drágák nekem, mint azok, melyeket az én beteg barátomnak küldött egyszer a kórházba. Emlékszik még reá?

— Emlékezem! Ó, milyen szép volt a darab! Hogy tapsolt mindenki, hogy ünnepelték!

— És lássa, Emma, nekem az egész fényes estéből az ibolya-csokrocsonka a legdrágább emlékem.

Scholz úr megölelte, megcsókolta fiatal barátját, hasonlóképpen cselekedett a mama is. Az elragadtatás percében az ember karja akaratlanul is ölelésre nyílik.

Másnap az újságok magasztalták az új, nagy-szabású tehetséget. Jósoltak neki fényes jövőndőt. A képes hetilapokban megjelent az arczképe. Mindezt a Scholz-familia jól tudta, mert megvette valaki a lapokat s ugyanaz a valaki szépen, fenhangon elolvasta.

Szalánczy Ádám egy csapásra híres emberré vált. A dicsőség olyan, mint a forgó szél: felkap valakit, ezrek, milliók felé sodor, kényszeríti a tömeget, hogy észrevegye, lássa, nézze. A lapok szerkesztői felszólították, hogy küldjön verset vagy prózát.

Szédítő érzés a dicsőség, erős fej kell hozzá,

hogy mámor ne szállja meg. Szalánczy Ádám az erős fejűek közé tartozott.

Készülődött külföldre, hogy tovább tanuljon. A darabja szépen jövedelmezett, no meg öreg barátja, Scholz azt mondotta neki, hogy rendelkezék vele. Ha pénz kell, szóljon.

Ádám megköszönte a jóságot, de nem élt vele.

— A mennyi kell, annyi van s ha elfogy, ismét fogok szerezni.

— Teringettét, hát a bizalom, a barátság?! — méltatlankodott az öreg.

— Kijutott már ebből elég, bátyám, ki tudja, lesz-e módom rá, hogy valaha visszafizessem.

— Ohó! Már vissza van fizetve. A fiú felszabadult, maholnap jobb kezem lesz a gyárban, hát ezt kinek köszönhetem?

— A fiúnak, hogy derekasan kitartott a munka mellett.

— A familia büszke reád, én is az vagyok — hát ez semmi?! Hallottad volna csak Emmi! Te, az a leány kikaparná annak a szemét, a ki nem téged tart a világon a legnagyobb poétájának.

— Pedig ha tudná, hogy mennyire nincsen igaza!

— Ó azzal nem törődik . . . Hát csakugyan elmegy? Nem volna jobb, ha itthon maradnál?

— Szükségem van reá, bátyám. Olyankor voltam külföldön, mikor még nem volt eszem; a mit láttam, azt sem láttam jól. Egy év nem sok, addig maradok künn.

— Mikor indulsz?

— Holnapután.

— No jó. Akkor holnap este nálunk lesz. Hozd el a te Károly barátodat ts . . . te, tudod mit, hozd el a Károly édes anyját is. Mind legyenek nálunk, mind legyünk együtt, mind —

— A kik engem szeretnek, úgy-e? S a kiket én szeretek . . .

— Úgy . . . úgy értettem . . . Azaz hogy a gondolat nem az én fejemből telt ki. Valaki súgta —

— Emma súgta! — vágott közbe Ádám ragyogó arczzal.

Scholz megütődve nézett a fiatal emberre:

— Hát ezt neked ki mondotta?

— Valaki nekem is megsúgta. Ez a valaki nekem még sok mindent súg . . . Bátyám, nem mehetek el a nélkül, hogy —

— No no!

(Vége következik.)

A HÁRS ALATT.

Elbeszéli egy öreg magyar.

Ős nemesi porta széles gádjában
Őszi naplementkor üldögéltünk hárman.
Gyöngyöző tüzes bor vérünket tüzelte,
Lángolt benne Tokaj szilaj, büszke lelke.

Ránk az áldozó nap mosolyogva nézett;
Rózsaszínben játszott az egész természet.
Egy vén ősi hársfa, a melynek alatta
Folyt a szó meg a bor, levelét hullatta.

Hült a sárga levél, hülldogált a fáról,
Folyt a szó szép lassan mindhármunk ajkáról.
Eleinte lassan . . . aztán merészebben,
Pohár összezsengett reszkető kezekben.

Reszketett kezünk, mert nagy dologra tértünk:
Sinylődő országunk mit tehet még értünk?
Reszketett szívünk is . . . Élet-é az élet,
Melyet összeforvra nyögünk, hazánk, véled?!

S egyikőnk, nemes törzs, utolsó hajtása,
Emelte szavát nagy, szörnyű káromlásra:
«Őseim vérökkel áldoztak e honnak,
S alig lelek benne egy zúgot magamnak!

Mi volnánk a nemzet aranyos ruhája,
De levet magáról s rongyot vesz magára!
Idegen nagy népek kacagva csudálják
A magyar Istennek gyönyörű csudáját!

Kellett a nemes kar! Kellett a nemes vér!
Elmúlt a zivatar — most senki sem esmér!
Nyöghetne az ország pogány rabigában,
Ha *mi* ki nem rántjuk, harezok viharában.

Tenger birtoka volt apámnak e földön!
S én, fia! — napjaim csak úgy tengve töltöm.
Szégyen marná képem, de minnek szégyeljem?
Pirúljon az ország, hogy nincs benne helyem!

Hova lett a portám? szolgahadam? kertem?
Ebadóba vitték! S még ki se hevertem:
Ősi kiváltságom letépdésik rólam,
S a paraszttal vagyok egy rendbe, ha szóltam.

Ezért imádjám én ezt a szép országot?
Talpat nyaljak neki, hogy nyakamra hágott?
De, Isten a lelkem! Nagy a világ! S benne
Jobb haza, ennél, csak nekem ne teremne?

Elvész az a nemzet, elvész, meglássátok,
Melynek nemes rendjét őli pártos átok!
Száműztök bennünket, koldus fejedelmek?
Jól van! Nem könyörgünk senkitől kegyelmet!»

És poharát kapván felrikoltott: «Éljen!»
— Én meg, úgy titokban, felsóhajtok mélyen:
Istenem! Istenem! hát ennyire volnánk?
Hát ütött volna már az utolsó óránk?

De kezdi szózatját a másik mellettem:
«Kenyereimnek javát jószerint megettem,
Sokat jártam-keltem új- és ó-világban,
De biz a magyarnál gyatrábbat nem láttam!

Gyülölöm ezt a fajt; nyomorult, idélen.
Magyarnak születtem, de nem az én vétkem!
Magyarnak születtem, nem vagyok rá büszke!
Ha ez a név rózsza, nem rózsza, — de túske.

Hosszú dalidókra haza-hazajárok.
Múlatni — azt tudunk, mi magyar betyárok.
De elég három nap, kerget a vágy innen.
Szép, szép Magyarország, de csak úgy messzünnen.

Nem értik az embert, ha kinő közülök.
Ha itthon tengődöm: rongyba megöszülök.
Más világ kecsegtet hírnévvel, kenyérrel,
Pedig nem öntözöm, mint *ezt* kéne, vérrel!

Küszöb Magyarország, át kell lépni rajta!
Túlhan mosolyog ránk szebb életünk partja.
Ősi lomtár e nép, rozsdás, szablya, kopja,
Nagy szájú, lármázik s csak a napot lopja!

Ah, te művelt Nyugat, te vagy ideálom!
Mért nem vagyok angol? Ezt, csak ezt sajnálom.
Magyarnak születtem, az sem az én vétkem;
Kivédlem belőle lassan, észrevétlen.»

Poharát felkapván nagyot szitt belőle.
Én meg fázni kezdtem, . . . nem izlett a löre.
Haragtól, szégyentől piroslott az orcám —
Mikor egy öreg pór vetődik be hozzám.

Rongyos volt, szegény volt. Kopott tarisznyája
Keservesen simúlt rokkant tomporára.
Szemből sirt lelke . . . levette kalapját,
S elkezdte sorolni szépapját, nagyapját.

Odalyukadt végül, hogy : nehéz az élet!
Háza elkallódott, vagyona elszéledt.
Rokonság, sógorság — rosszabb a kutyánál!
Vadszeder táplálja, az árok partján hál.

«Megkövetem szépen nagy uraim, rendre,
Tekintsenek öszült, vén bolond fejemre.
Nem bírok itt élni — ez a föld nem áldott!
Megyek más hazába, másik gazdát váltok.

Nem derül itt én rám soha egy jó óra!
Nem méltat itt senki soha egy jó szóra!
Száz mérföld a világ — a nyakamba vészem.
Ha már pusztulnom kell, pusztuljak egészen.

Tiszta volt a kezem, tiszta volt a lelkem,
Mégis csak bánatra feküdtem és keltem.
Egy hibám volt pusztán: koldusnak születtem!
Gonosz lelkek húztak sorsot én felettem.

Nem bírok itt élni! Fáj e földet látnom,
Nincs egy ismerősöm, rokonom, barátom.
Rossz föld ez énnékem! — Megkövetem szépen:
Pár garast az útra — irgalom nevében . . .»

— Kicsordult a könyvem . . . vert bánat és szégyen.
S szemembe nevetett két derék vendégem!
Végig tekintettem népem romladékán —
Leborúltam . . . sirtam . . . keservesen, némán.

Oláh Gábor.

AZ ELSŐ VAS.

Történet a bronzkorszakból.

Homály szállt a folyóra s a parton kigyúladtak a tábori tüzek. Marczona alakok futkostak szerteszét. Arczuk örömmáorban égett, szemük csillogott, fegyvereiket nézegették, lovaik kantárát rendezgették s vad, szakgatott hangon kiáltoztak. A folyó partján lobogó tűz fénye végig ömlött a parton, a harcosok között s a vizen, a folyón, mely csendesen folydogált s lassan hőmpölygött a város felé.

A város a folyó kanyarulatánál sötétlett, mintha valami nagy szomorúság nyelte volna el, felhők úsztak fölötte s a tornyokat szárnyaikkal megérintették.

A sereg között, a parton, egy nagy fa alatt, két hatalmas alak állott. A város felé néztek s a szemük lángolt. Az egyik, az öregebb, hatalmas bronz-kardot tartott a kezében, felemelte a kardot s a város felé mutatott vele.

— Látod — szólt a mellette álló fiatalabb harcoshoz, — a sok torony, a sok pompás ház! Mind a mienk reggelre! Mennyi zsákmány! Mennyi vér!

S végig simította a hatalmas pengét, nézegette egyetlen fegyverét, melynek fogója, de a pengéje is ékesen ki volt ezífrázva.

— Hatalmasabb ez mindennél, ha jó kézben van; úgy vettem el az ellenségtől, a mi népünk nem érti a fegyverek kovácsolását, csak bánni tud vele. Hanem mikor ott délen messze-messze jártam, a tenger mellett lakó népnél, a kik a színes gyöngyöket is csinálják, a mit az asszonyok nyakán látsz, ott láttam, hogy készül a tűzben, az izzó melegben.

A harcosokon moraj futott végig. A város felől a fák között ide-oda mozgó fénypontok közeledtek, hol eltűntek, hol előbukkantak. A harcosok fegyvereikhez kaptak, az éles bronzpengék megcsörrentek, a harcosok zúgtak, a levegőben forgatták kardjaikat, melyeket a tűz még vörösebbre festett.

— Nézd, nézd, bátyám! Mi csillog ott a város alatt? — kérdezte a fiatalabb.

— Közelednek. Felénk jönnek — mondá az öregebb harcos. — Sok, sok fehérség . . . a kezükben fénylő mécsesek.

A fiatalabb felbuzdult:

— Rohanjuk meg őket!

— Várj! — szólt az öregebb harcos s a közeledő fénypontok felé meresztette a szemét.

A harcosok is türelmetlenek voltak, zúgásuk üvöltéssé változott s valamennyien a hatalmas öreg harcos köré gyülekeztek, de ez nem adott jelt a támadásra. Szótlanul, nyugodtan nézett a fák közül lassan előkanyarodó fehér vonalra, a melyben az ide-oda ingó mécsesek olyanok voltak, mint a repdeső fénybogarak.

— Várjatok! — ordította egyszerre az öreg harcos, a sereg vezére. — Asszonyok jönnek!

A morgás, zúgás egyszerre lecsendesedett s valamennyien a közeledő alakokat várták. A seveget szótlan izgalom fogta el.

A felhők közül kibukkant a hold s a dús fűvel benőtt mezőt szelíden előntötte. A közeledő fehér vonal egy tömegbe verődött össze s a tömeg lassan közeledett, sok, sok asszony, sok bánatos arcú fehér ruhás asszony.

A harcosok útát csinálták nekik s egyenesen a vezér felé haladtak. A vezér előtt valamennyien földre omlottak.

— Mit akartok? — kérdezte durván a vezér.

Egy szelid, mélységesen bánatos tekintetű asszony felvetette a fejét.

— Ha akarod, meghalunk.

— Csak férfakkal harcolunk! — kiáltotta a vezér.

— Tudjuk, hogy hatalmas vagy — folytatta az asszony, — hogy kardod éle országokat forgatott fel, esdve kérünk: könyörülj rajtunk! Elhoztuk mindenünket, a mi drága, itt vannak ékszereink, drága gyöngyeink, átadjuk a marhákat, fegyverein-

bennünket, mint a folyóvíz a rétet . . . Békében akarunk élni, ti kipusztítjátok fajunkat, kardra hányjátok gyermekeinket; városunk összeomlik, a mit sok száz év óta építettünk, mind romba dől; irásaink, dalaink mind elvesznek: ti nem értitek meg őket, szerszámaink, eszközeink, mi- ket a szorgalom, munka alkotott, mind elpusztulnak . . .

— Jó! Megkegyelmezek várostoknak — felelt a vezér, — de csak egy föltétel alatt. Ügyes nép

MUNKÁCSY MIHÁLY: Kolpachi részlet.

ket, mindent, csak hagyd meg életünket, gyermekeink életét.

— S hol vannak férjeitek? — kérdezte a vezér.

— Mi asszonyok nem árthatunk néktek. Ők otthon maradtak. Őket megöltétek volna.

— Mert gyávák! — kiáltotta a vezér s felkaczagott.

— A mi férfaink bátrak — felelte büszkén az asszony s felkelt a földről. — Ha mi, gyöngé asszonyok ide mertünk jönni, ők sem félnek harcba szállni veletek. De tudjuk, hogy erősebbek vagytok nálunk; sokan vagytok s elöntötök

vagytok. Látjátok ezt a kardot? Több halált osztottam vele, mint a hányan vagytok. Odaadom a legjobb vitézemnek, ti is küldjétek ki a város alá legjobb vitézeteiket; adjátok kezébe a legjobb fegyvert, mert még ez a kard senki fejét meg nem kímélte. Aztán ha győztök — megszabadultatok: az Istenem úgy segítjen! Mire a nap harmadszor feljön, a város alatt várjuk a vitézt.

Az asszonyok visszatértek a városba. A nép összegyűlt egy nagy téren s ott várta őket. A házak előtt áldozati tüzek égtek s a nép imádkozott. Az asszonyok mint valami szomorú fehér árnyak vonultak be a tömeg közé s elmondták az üz enetet

Egy fehérhajú aggastyán állott a tér közepén s a harcosok felé fordult:

— Ki akar mérközni közületek?

Egyszerre száz hang zivaja zúdult az aggastyán felé, az asszonyok szemei pedig tűzben égtek.

— Bátran fogtok meghalni — folytatta az öreg, — de olyan fegyverünk nincs, a mivel mérközhetnénk a világ leghíresebb kardjával.

ZEMPLÉNYI TIVADAR: Parasztleány.

Csüggedés fogta el a népet. Sirtak s kezüket az ég felé tartották. A harcosok sötétben álltak a tér közepén. Az asszonyok jajgattak s gyermekeiket csókolgatták.

Egyszerre mintha megnyílt volna az ég kárpitja. Hatalmas dördülés hangozott, a levegő reszketett s az eget vakító sugár szelte át s a sugár vége fényesen sziporkázva csapott le a város alatt.

A nép rémültében jajgatott és kiabált. Nemsokára egy ember tört át a tömeg közé, egyenesen az aggastyánhoz fordult:

— A házam előtt esett le. Az égből hullott, uram! Pattog, szikrát hány, mint az égő fa!

Valamennyien arra rohantak, a merre a hirtető vezető őket. Elöl mentek az öregek és harcosok, nyomukba a nép.

Már messziről látták, hogy izzik valami a földön s a földben is, mert a nehéz tömeg befúrta magát félig a földbe. A szertehullott darabjai azonban már kihűlten heverték a földön.

Az öreg, a ki a tömeget vezette, felemelt egy darabot a földről.

— Milyen súlyos! — mondta.

— Kemény, mint a kő — mondták a harcosok s nézegették a barna követ.

— Zúzzátok szét! — mondta az öreg a vitézeknek.

Az egyik harcos ráütött bronzkardjával a barna köre, de a kard kettétörött.

A csodálkozás moraja futott végig rajtuk.

— Hisz ez nem kő! Érez! Tiszta érez! — kiabálták sokan.

— Keményebb a kardpengénél, erősebb a réznél! — mondogatták.

— Erősebb a réznél! — zúgta utánuk a tömeg.

— Az egék küldték! — szólt ünnepélyesen az öreg böles. — Táncozljatok leányok, fonjatok füzéretet a házak falára, daloljatok és örüljétek: az ellenségei legyőzzük — fegyvert kovácsolunk az új érzezből.

Sürgött-forgott a nép örömeiben, a kovácsok pedig összeszedték a barna ércet, kohóba rakták, éjjel-nappal dolgoztak s harmadnapra száz meg száz harcosnál új fegyver volt. A fegyverek esillogtak, ragyogtak a kelő nap tűzében, a harcosok sorakoztak, a bátorság tüze égett szemükben, az asszonyok és leányok táncoltak s virágot hintettek a harcosok útjára a város kapujáig.

A sereg kitört a város kapuján. Az új erő érzése mámorossá tette őket, a vas szelleme egy új korszak kezdetét sugallotta a lelkükbe. Mint a tűz, úgy csaptak le az ellenségre; a hitvány bronzfegyverek elgörbültek, eltöredezték a fényes vas szablyák ütéseitől. Égi tűz volt a pengeben, ez a tűz égett a harcosok szemében, ez vitte, röpitette őket előre. Az ellenség pedig eszeveszetten menekült.

Pásztor József.

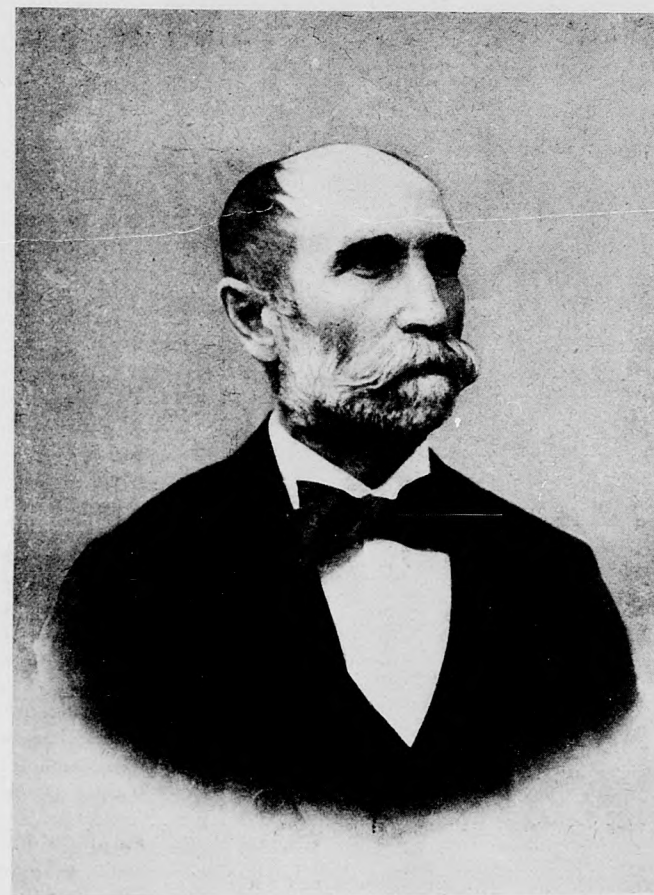
Ha az iskola megtanított téged arra, hogy tudásod még akkor is *kicsiny*, mikor azt te *nagynak* tartod; s hogy mielőtt *mást* ítélnél meg, *magadon* kell az ítéleted kezdened: örökké háládatos lehetsz az iskola iránt, mert a legnagyobb kincset adta neked.

BITTÓ ISTVÁN.

A magyar alkotmányos életnek egyik régen letűnt alakja volt *Bittó István*, Magyarország néhai miniszterelnöke, a kit a múlt héten temettek el. A közéletnek hosszú ideig munkás tagja

arról, hogy lelkiismeretes, pontos, igazságos ember volt. Legnagyobb bölcsesége abban nyilvánult, hogy látván az idők változását, a közügyekben való szerepléstől szerényen visszahúzódott.

Igy élt csaknem harmincz esztendeig, mint

BITTÓ ISTVÁN.

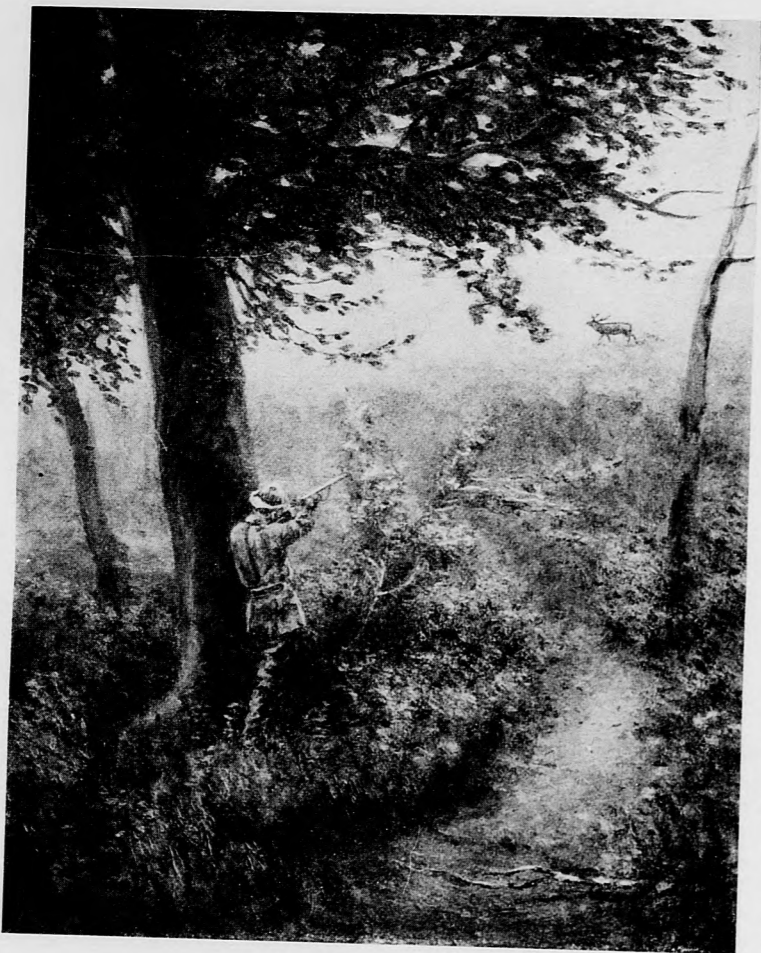
volt. A szabadságharcban, mint honvéd vett részt; az újraképző alkotmányos világban ott találjuk őt az országgyűlési képviselők között. Egy ideig ő az igazságügyminiszter, midőn Horváth Boldizsár visszalép, s 1874-ben ő felsége megbizta a miniszterium alakításával. Az ország kormánya jut a kezébe a legválságosabb időben. Rövid ideig tart, mert 1875-ben *Tisza Kálmán* jut helyébe, de a rövid idő alatt is tanuságot tett

elfelejtett magán ember. Deák Ferencnek igen kedves barátja volt, s a mester eszméinek taníthatatlan híve. A mai nemzedék hadd tudja meg, hogy Bittó István is azok között szerepelt, a kik a mai viszonyok megteremtésében részt vettek, s az ilyen úttörő munkásoknak érdeméről megfélekezni nem szabad. A kiválóság csak egyesek különös szerencséje, hasznosan munkálkodó ember mindenki lehet.

AZ EMLŐS ÁLLATOK TESTI KÜLÖNÖSSÉGEIRŐL.

Irtva Valentényi György.

Általánosan ismert dolog, hogy a négylábú állatok teste különbözőképpen van alkotva. Így az egyiknek karmai, a másiknak pedig patái vannak; az egyik éles, a másik ismét tompa fogak-

RUBOVICS MÁRK: Vadász az erdőben.

kal bír; az egyiknek éles szeme, a másiknak pedig kitünő szaglása van.

A nagy természet tehát mindegyiket saját természetességéhez képest különbözőképpen ajándékozta meg. S életmódjuk is testi tehetségekhez alkalmazkodik. Így a macska nem jár legelni, de a nyúl sem fog egeret. És vajjon miért? Azért, mert testök és érzékszerveik különbözőképpen vannak alkotva.

Lássuk el a nyulat a róka fogazatával s legott megváltoztatja életmódját is; foszszuk meg a mókust karmaitól s lássuk el lábait patával s nem fog a fákon mászkálni és fenyőtobozokat fejteni.

Minden emlős állat lelki s testi tehetségei szerint rendezi be otthonát, s mindenik iparkodik ügyességét a legnagyobb mértékben saját javára felhasználni. Azt sem tagadhatjuk el, hogy mindegyik állat saját esze és tehetsége által vezéreltetve, tudja azon előnyöket kihasználni, a melyeket a természet neki nyújt, s hogy a reá nézve bizonyos mértékben veszélyes dolgokat is képes kikerülni. Mily ravaszul választja meg pl. a róka a kölykeinek való helyet s mily ügyesen tudja kikerülni a megrottására alkalmazott csalóéteket! Mily jól rejtőzik el az állat a legveszélyesebb helyeken is s mily határozottsággal ismeri a helyeket, a hol számára a legizletesebb legelő kínálkozik!

S ha a viszonyok változnak, változik az állatok életmódja is. Így nálunk a mókusok a fákon mászkálnak, melyeknek dús lombzata közt biztos rejtőhelyre találhatnak; ellenben az afrikai mókusok síkságon élnek, a hol a fának hire sincs; s azért az ellenség elől a sziklák közé és a bokrok alá rejtőznek, mely utóbbiak gyökerei közt rendezik be szükséges otthonukat. Hja, más országok, más szokások! Nálunk némely állatok át szokták aludni a telet, a forró égőv alattai pedig a legnagyobb forróság idejét. Mindenütt látjuk, hogy az állatok életüket azon viszonyok szerint rendezik be, a melyeket a nagy természet számukra kínál. Az egyes egyedek védelme, a fajok, rendek és családok fentartása természetes törvény, a mely a természetet szemlélő szemébe lépten-nyomon ötlük.

Az összes teremtett lények közt folytonos harcz folyik az élet szükségletei miatt. Az apró féreg a növényzetet rontja, a madársereg ismét őt magát üldözi s rontja; a madarak pedig vagy egymást kölcsönösen rontják, vagy az emlősök, élükön az emberrel, üldözik őket. S mégis — csodálatos — mily kevés esetet figyelt meg az emberiség, hogy az egyik vagy másik állatfaj teljesen ki lett volna irtva.

S ha ez mégis megtörtént, bizonyára csak az ember hasznosítása volt annak az oka. A természet nemcsak az élettel ajándékozta meg az állatokat, de adott nekik tehetséget is, hogy fajukat fentarthatassák s ellenségeik ezrei ellen kellően védekezhessenek. Az egyiknek adott erőt s éles fogakat, a másiknak gyors lábakat, vagy hatalmas szarvakat; az egyiket méreggel fegyverezte föl, a másikat ismét páncéllal látta el. Némelyek soka-

ságuk, mások ismét szívósságuk által tartják fenn magukat.

Az egész állatvilág nem egyéb, mint egy különbözőképpen felfegyverezett teremtményeknek hosszú láncolata, a melyben mindegyik rend vagy család egy-egy szemet képez, a mely a többitől el nem válhatik a nélkül, hogy a közös kapcsolatot el ne szakítaná. Ezen állandó egyensúlynak a természetben való illetően fentartása eklatáns bizonyítéka a legnagyobb Alkotó megfoghatatlan bölcsességének.

Szintén csodálatosnak tűnik föl azon megfigyelésünk is, hogy sok állatnak a színe megegyezik azon tárgyak színével, a melyeken, vagy a melyek közt az illető állat él. Ezen tulajdonság, noha magában véve jelentéktelennek látszik, mindazonáltal sok gyenge teremtménynek becses előnyöket nyújt, a mennyiben őket az ellenséges szemre nézve majdnem láthatatlanokká teszi s más fegyver hiányában önmegvédelmükre szolgál. Mily nehéz pl. a nyulat az őt körülvevő agyag göröngyeitől megkülönböztetni, mivel színök egyezik a nyúl színével! A kevésbé tapasztalt vadász rendszeren nem is veszi észre előbb a tapsifülest, míg a vaczkából ki nem ugrik. Homokos síkságon a nyulak szennyes-sárga színűek, holott éjszakon egészen fehérszörűek s ezért nyomozásuk is bizonyára bajosabb! Továbbá mily könnyen veszszük észre a lombfa száraz ágán üldögélő vörös mókust, s mily nehezen lehet kivenni a fenyőfa törzséhez lapult szürke vagy fekete társát! Rókánk bundája színével világosan tudatja velünk, hogy úgy a fenyő, mint a lombfaerdő számára teremtetett s hogy különösen ez utóbbiban igen könnyen tűnhetik el az emberi szem elől. Mezei egerünk szintén agyagszínűek, szürkésbarnák; az afrikai síkságon élők azonban szürkés-sárgák és a sivatagbeliek sárgás-barnák. Az éjjeli állatok sötét vagy szürke vagy pedig egészen fekete színűek.

A kőszáli zerge színe semmivel sem különbözik azon sziklák színétől, a melyeken él; medvének barna, az örökös hóval takart sarkvidék medvéje pedig fehér. A menyétfélék szintén bundájuk színében mutatják különbözőségüket: a nyuszt barna, sárga foltal a torkán s mellén, a nyest színe szürkébe átmenő barna, a hölgymenyét (hermelin) nyáron barna, télen fehér.

Mennél tarkább a talaj s a rajta lévő növény-

zet, annál tarkább az állatvilága is; ennek bizonyítékai: a zebra, a tigris, a párducz és a jaguár; a fák zöld lombjain élő majmok zöldes színűek; ez igen sok hernyónak, gyíknak, madárnak és bogárnak is a színe, a melyek a zöld levelekben biztos menedékhelyet találnak. Az emlősöknek igen sok táplálékra van szükségük, de aránylag mégis kevesebbre, mint a madaraknak és a kétélűeknek. Ha az emlősöknek bő és jó táplálékuk

BADITZ OTTÓ: Hintáó.

van, akkor szörűk is szép fényes lesz; testük üregei és husuk kisebb-nagyobb hájkészletekkel telik meg, a melyek szükség idején életök fentartására szolgálnak. Sok apróbb emlősnek azonban télen minden hájkészlete elfogy; eledelek ugyanis a növények vagy a rovarok s ezek, mint ismeretes, télen nem igen találhatók; hogy a madarakkal a melegebb tájakra költözzenek, ahhoz igen gyöngék s így nem maradna egyeb a számukra, mint elpusztulni, ha a természet róluik másképp nem gondoskodott volna. Sokan ugyan földalatti üregeket vájnak maguknak s azokat gabonaszem-, mag- s más étel-készletekkel

bőven ellátják; azonban a szorgos anyatermészetnek ezen készletek a különféle eshetőségekre nézve még sem látszottak elégségeseknek; mert hát beüthetne rossz termés, túlsokáig tarthatna a tél, vagy más szerencsétlenség következhetne be. Azért körülbelül így okoskodott: «Gondoskodjatok, gyermekeim, magatokról tehetségtek szerint, de én mégis gondotokat viselem. Egyetek, míg készletek tart, különben addig fogtok aludni, míg a meleg tavaszi nap titeket új életre föl nem ébreszt.»

Es csakugyan, midőn a tél beköszön, sok állat vonul nálunk a földalatti meleg s puhára megvetett vaczkába, a nyílásokat gondosan elzárja s összehúzódva a halálhoz hasonló erős téli álomba merül. Az állat él ugyan, de teste egészen merev s majdnem érzéketlen. Az állati vér melege, a mely rendes körülmények közt 28—30 fokot mutat, most egészen a 6. vagy 7. fokra száll le, a szív alig ver 16-ot egy perc alatt, a vér az erekben igen lassan kering és a lélekzés 90-szer gyengébb a rendesnél. Ez által a test melege mindenestre fogy és az állat első tekintetre teljesen életlenül látszik, azonban éppen ezen szünetelése a testi tevékenységnek tartja fenn életét. S minthogy az állati testben lévő hájkészlet csak lassacskán ég, fogy, azért elegendő az egész téle. A hájkészlet pedig azért fogy csak lassacskán, mert az állat ilyenkor igen gyengén lélekzik s a test összes szervei is igen gyengén, mintegy elnyomva működnek. Ellenben ha az állat ilyenkor teljes lélekzetet venne, akkor tüdejében sok szén-sav égne el, a mely a test üregeiben felhalmozott hájnak főalkotórészét képezi; e módon azonban a hájkészlet csakhamar elfogy és az állat a testében lévő éghető anyagok elégtelensége következtében elpusztulna. Ezen processzus hasonló az olaj funkciójához a lámpában. Ha ugyanis hosszú és vastag kanócot használunk, akkor az olaj körülbelül 3 óra alatt elfogy és a lámpa elalszik; de ha rövid és vékony kanócot használunk, a láng ugyan kisebb lesz, de azért egész éjen át fog tartani. A lélekzés szintén égés, de csak lassú égés, a mely csak meleget fejleszt, de nem világít.

Ha a téli álomba merült vakondokat a hidegre kiteszszük, csakhamar megfagy s nincs az az emberi hatalom, a mely őt képes volna életre kelteni; hasonlóképpen rögtön halálát okozza az is, ha őt nagyon meleg helyre hozzuk; csak ha lassacskán melengetjük, fentarthatjuk őt, ámbar ekkor is ritkán az életnek.

Tavaszzal a nagy alvó fölébred hosszú álomból; de milyen állapotban! Ha sirni tudna, sírva fakadna nyomorult alakja láttára; a tél kezdetén kövéren, telt tagokkal vonult be téli vaczkába, most pedig mintegy száraz karó, csontvázhoz hasonló testével ide-oda támolyog. Azonban ezen nyomorúsága nem tart sokáig, mert az őszkor összegyűjtött ételkészlet segítségével elerjedt erői csakhamar visszanyerik előbbi rugékonyságukat s rövid idő alatt a tehetetlen vakondok a cselekvés terére lép. Eleinte ugyan még gyakran és

huzamosabb ideig alszik, de ez az álom már rendszeres álma, a mely erőit többé nem fogyasztja, hanem növeli.

Csak a kis emlősök szokták az egész telet át-aludni, a nagyok, mint pl. a medve, csak időnkint alusznak, néha ugyan egy hétig is. Ezek egész télen át nem esznek. Némely emlősök, mint pl. az amerikai bivaly, a rénszarvas, könnyebb megélhetésük céljából melegebb tájakra költöznek, de ezen költözések nem történik messzire és nem hasonlít a madarak költözéséhez.

A mi az állatok teljes kifejlődésének idejét illeti, ez rendszeren nagyságuktól függ: mennél nagyobb a felnőtt állat, annál több időre van szüksége teljes kifejlődéséhez; de erre nézve befolyással bír még a test magassága, az éghajlat hőmérséke és az élelem mennyisége is. Valamennyi emlős közt az embernek kell a legtöbb idő teljes kifejlődéséhez, mert még az elefánt is hamarabb nő meg, mint az ember. A test gyorsabb vagy hosszadalmasabb kifejlődésétől függ rendszeren az egész élet tartama is: mennél később áll be az érettség kora, annál nagyobb kort érhetnek el az emlős állatok s megfordítva. A tiz éves középnagyságú állatokat már véneknek tekinthetjük; a 30 éves kor, a melyben, mint ismeretes, az ember élete teljes virágában leledzik, igen ritka jelenség a négylábú emlősöknél. Az aggkor a testi erők fogyásával, a fog-hullással, a szőr őszülésével és a test különféle szépségeinek elvesztésével jelentkezik. A szarvasok pl. aggkorukban kisebb szarvakkal bírnak, mint fiatal korukban. A halál rendszeren a végegyengülés következik be. A szabadban élő állatok semmi, vagy csak igen kevés betegségnek vannak alávetve; a járványos betegségek, a melyek a házi állatokat gyakran megtizedelik, előfordulnak ugyan a vadállatoknál is, de csak igen ritkán.

Sok értelmes állatnak, mint pl. az elefánt-, a kutya-, a ló- és az oroszláznak tudomása is van a halál jelentőségéről, s azért haláluk méltóság-teljes és csendes. Így pl. a haldokló kutya életének utolsó pillanatában odacsúszik szeretett urához s kezét nyalva búcsúzik el tőle s életétől. A vadállatok pedig, ha utolsó órájukat közeledni érzik, felkeresnek egy félreeső, csendes helyet, a hol végső lehelletökig néma csendességben maradnak. Ilyen az állatok végső sorsa!

A NEMZETI SZALONBÓL.

Képeinkhez.

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatából mutatunk be néhány szép képet. A tárlat díszé *Munkácsy Mihály* három képe, melyek közül egy — Mozart végpercei — vázlat, de mint ilyen is a halhatatlan nevű művész bámulatos teremtő-képességéről tesz tanúságot. Másik két festménye két nagy tájkép.

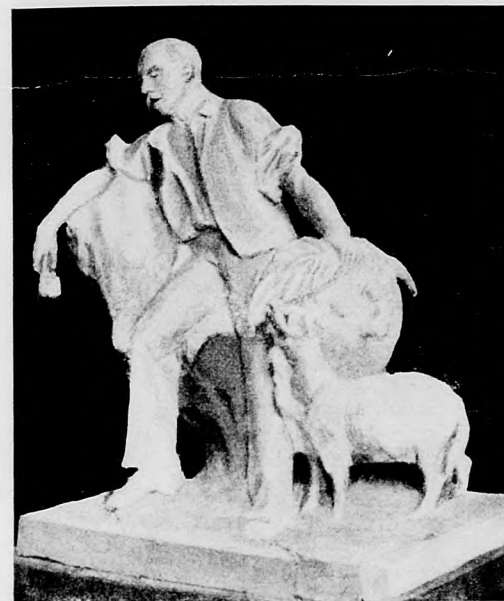
Mindegyiken borult ég alatt legelésző teheneket látni. E képeken az áttetsző levegőben mutatkozik a mester megfigyelése legfeltűnőbbben. Tulajdonképpen mindegyik egy-egy felhőtáncmánya nagy képéhez, a «Golgothá»-hoz, később kiegészítette az alsó részét a réttel és a legelésző jószággal. Munkácsy nem kedvelte a tájképeket, nem is igen festett ilyeneket. Azt tartotta, hogy a hangulatot művésze és nagyobb feladat egy emberi arezon kifejezni, mint valami tájrészleten. Tájképei mégis mesteriek, tele hangulattal, érzéssel. A tárlat többi képei közül kiemeljük *Zempléni*

mely beleharap a szobor építettőjének arczképe fölé boruló palmaágba. Ez csak egy részlete a kútnak, melynek másik csoportja a bárányait terelő «búcsúzó juhász»-t ábrázolja.

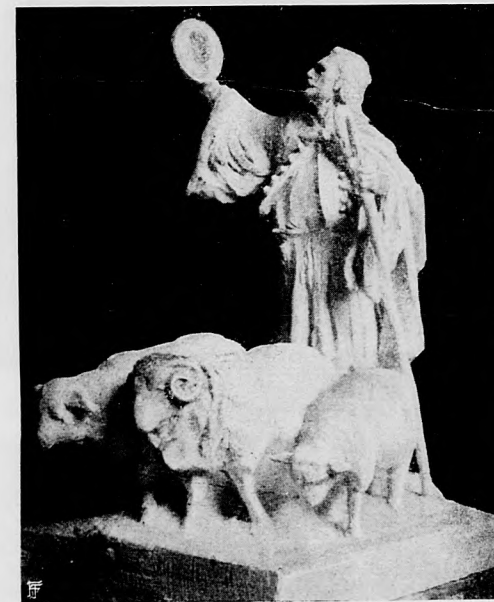
HEDIN SVEN.

Képeinkhez.

Néhány héttel ezelőtt Budapestnek érdekes vendége volt. Hedin Sven, a jeles ázsiai utazó meglátogatta fővárosunkat s merész útjáról érdekes felolvasást is tartott.

ISTÓK JÁNOS: Az elhunyt Nagy Kálmán szobrász apotheozisa.

ISTÓK JÁNOS: Búcsúzó juhász.

Tivadar parasztlányát, e sikerült festményt, melyet mestere igen jellemzetesen s művésziiesen mutat be. Kedves kép a *Baditz Ottó*, ki egy gondtalan kis lánykát festett meg, a mint hintázik. Kevesebb önállósággal, de azért szépen dolgozik *Rubovics Márk*, kinek «Vadász az erdőben» című képét mutatjuk be.

A szobrok közül bemutatjuk *Istók János* két művét, a fiatalon elhunyt *Nagy Kálmán* szobrásznak apotheozisát. A szobor azt a jelenetet ábrázolja, mikor a művész bágyadtan hanyatlik pihenőre, mert már átjárta testét a mérge, melyet kedvence, a mintául szolgált bárány oltott belé. A pásztor, a bárányok Nagy Kálmán vázlatát hozzák emlékezetbe. Elmés, művészi gondolat az elhunyt szobrász alakja előtt a bárány,

Hedin Svént nem a kalandozási vágy vezette el hosszú, három évig tartó útjára, hanem a tudomány-szomj. Jegyzőkönyvében találunk mindenféle jegyzeteket; egyik a csillagászatra, másik a földrajzra, harmadik a természetrajzra stb. vonatkozik.

Legérdekesebb tanulmányai közé tartoznak azok az archaeologiai följegyzések, a melyeket a rettenetes Takl-Makán sivatagban a futóhomok által eltemetett ősrégi városok romjai között gyűjtött össze. Hedin szerint azok a folyók, a melyek a pusztán keresztül futnak, nagyon könnyen, aránylag csekély okok hatása alatt megváltoztatják futásukat és elárasztják a hajdan teljesen száraz homokpusztákat s viz nélkül hagyják ama területeket, a hol hajdan dúsan termő

oázisok között műveltség és jólét virágzott. A hogy a folyó elhagyta régi medrét, ezek a városok víz nélkül maradtak, lakosaik elköltöztek, hogy új tanyát keressenek. Ott maradt mindenük: épületeik, bútoraik, sőt még írásaik nagy része is, a miből pontosan meg lehet állapítani az illető hely történelmét.

Egyik képünk úgy mutatja be őt, a mint hosszú karavánjával elszántan megy neki az ismeretlen, a rettenetes, homokosivatagnak, hol élete heteken át néhány tevére volt bizva, a melyek a vizet szállították utána. Második képünkön a fanatikus tibetiek veszik körül, dárdát szegezve mellének. Okos és békitő magaviseletével megnyeri azonban őket s azok hűséges kísérei gyanánt vezetik őt végig az országok legrettenetesebbikén, a hol a sok viszontagság karavánja java részétől fosztotta meg.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Márczius 15.

A szabadság ünnepének évfordulóját az egész országban igaz lelkesedéssel ünnepelték meg. Az ifjúság is kivette részét a márczius 15-diki ünnepekből s hazafias szavalatokkal s felolvasásokkal méltatta a nagy napok emlékét. Tudósítunk a következőket írják a magasztos ünnepről:

A budapesti Róser János felső kereskedelmi és polgári iskolájának márczius 15-diki ünnepélyének műsora a következő volt: Himnusz. Éneklé az ifjúsági dalkör. Megnyitó beszéd. Mondta Róser János igazgató. «Márczius 15.» Abrányi Emiltől. Szavalt Szuhányi Ákos felső oszt. tanuló. Ünnepi beszéd. Mondta Száva János tanár. «Petőfi a Hortobágyon.» Melodráma. Váradi Antaltól. Szavalta Révész Miksa alsó oszt. tan. Zongorán kísérte Löffelmann Jenő, hegedűn Krausz Miksa alsó oszt. tan. «Márcziusi tárogató nóta», Major J. Gyulától. Éneklé Nagy Pál felső oszt. tan. Zongorán kísérte Löffelmann Jenő alsó oszt. tan. «Márczius 15.» Inczedy Lászlótól. Szavalt Bergl József. Szózat. Éneklé az ifjúsági dalkör.

A Budapesti Kereskedelmi Akadémia alsó osztályainak köre márczius 15-én ünnepélyt ült, melyen emlékbeszédet Halbrohr Hugó tartott, Fleischl Sándor, Krausz Emil, Glasner Győző, Svarcz Béla, Farkas Miksa, Gáti Emil és Deutsch Zsigmond szépen sikerült szavalatokat tartottak, Wertheimer Hugó pedig felolvasott. A zenélő kör is szép ünnepet rendezett; a kör vezetőjét, Antalfy Arthur tanár urat babérkoszorúval lepték meg tisztelői.

A szegedi állami főgimnázium 1903. évi márcz. hó 15-én a nemzeti ébredés emlékére hazafias iskolai ünnepélyt rendezett változatos műsorról. Az ünnepi beszédet Borosnyay Károly tanár úr mondotta el.

A budapesti IV. kerületi községi főreáliskola ifjúsági egyesülete márczius 15-nek emlékére fényes ünnepélyt rendezett. A megnyitót Báthory Nándor igazgató tartotta, az ünnepi beszédet pedig Nyári

Jenő mondotta el. A műsort az ifjúsági énekkar néhány éneke töltötte be.

A szatmári kir. kath. főgimnázium «Kazinczy-önképzőkör»-e az 1848. márczius 15-iki nagy események megünneplésére díszgyűlést tartott, melynek tárgysora a követő volt: Talpra magyar, éneklé az ifj. vegyeskar. Szavalt Anderkó György VIII. o. t. Hattyúdál Erkeltől, előadta az ifj. zenekar. Márczius Idusán, szavalt Parraghy Barna VIII. o. t. Ábránd Schumanntól, vonós quintett. Ünnepi beszéd, tartotta Nagy Vince VIII. o. t. Harci dal Szentirmaytól, éneklé az ifj. férfiak. Márczius 15-ike, szavalt Miksa Rezső VII. o. t. Induló, előadta az ifj. énekkar.

A pécsi áll. főreáliskola f. hó 15-én díszgyűlést tartott a következő műsorról: Elnöki megnyitó: «Márczius idusáról» tartotta Hirschfeld Gyula VIII. o. t. A «Vén cigány» melodráma, előadták: Tolnai Jenő, Hirschfeld Gyula és Imre és Veisz Imre. «Előre!» szavalt Breiner Gyula VIII. o. t. Záróbeszéd, tartotta Ladányi Dávid VII. o. t.

A eperjesi kir. kath. főgimnázium «Kisfaludykör»-e az 1848. márczius 15-iki nagy nap emlékére ünnepélyt rendezett a következő műsorról: «Szózat.» Éneklé a főgimnázium énekkara. Megnyitó beszéd. Tartotta Sepitkó János VIII. o. t. «A vén cigány» Farkas Imrétől. Szavalt Krizs István VIII. o. t. Kossuth Lajos emléke; beszéd. Tartotta Jakobei Dezső főgimnáziumi tanár úr. «Az öreg honvéd» Gárdonyi Gézától. Szavalt Znakovszky Miklós VIII. o. t. A bécsi márcziusi napok; tanulmány. Felolvasa Dobránszky Ede VII. o. t. Szavalt Smilnyák Ede VII. o. t. «A száműzött dala.» Éneklé a főgimnázium énekkara. «Hunyadi-induló.» Előadta a főgimnázium zenekara.

A szegvárdi áll. főgimnázium «Eötvös József-önképzőkör»-e az 1848. évi márcziusi napok emlékére szép ünnepélyt rendezett a következő műsorról: Himnusz. Éneklé az ifjúság. Megnyitó beszéd. Tartotta Haugh Béla tanár úr. Márczius tizenötödikén, Bodnár Istvántól. Szavalt Pető István VII. o. t. «Talpra magyar...» Éneklé az ifjúsági vegyeskar. Ünnepi beszéd. Tartotta Schelesznik Károly VIII. o. t. ifj. elnök. Induló. Éneklé az ifjúsági férfiak. Szavalt Tóth Pál VIII. o. t. Kossuth búcsúja. Éneklé az ifjúsági férfiak. A vén cigány. Melodráma Farkas Imrétől. Szavalt Plank Elek VII. o. t., zongorán kísérte Selez Gyula VII. o. t. Szózat. Éneklé az ifjúság.

A losonci magy. kir. áll. főgimnázium ifjúsága kegyelettel ünnepelte meg márczius hó 15-ét. Az ünnepély műsora a következő volt: Himnusz, éneklé a vegyeskar. Emlékezés márczius 15-ikére, előadta Privitzky Endre VIII. o. t. Magyar dalok, ifj. Lehár F.-től, hegedűn előadta Widder Félix VIII. o. t., zongorán kísérte Heksch Sándor VIII. o. t. Szabadságharzi dalok. Szent-Gálytól, előadja az ifj. zenekar. A magyarok Istene, Váraditól, szavalt Böhm Károly VIII. o. t. Magyar rapszódia. Liszt F. től, zongorán előadták Heksch Sándor VIII. o. t. és Czeglédi Á.

A máramaroszi ev. ref. lyceum «Szilágyi-kör»-e legutóbbi ülésén a márczius 15-iki ünnepélyre beérkezett óda-pályázat dalgában döntött. A pályázat nyertesé Kovásy Albert VII. o. t., ki márczius 15-én el is szavalt költeményét a fényes műsor közepette.

Az aradi kir. főgimnázium «Petőfi-kör»-e f. hó 15-én a márcziusi nagy nap emlékét hangversenyyel összekötött ünnepélyvel ülte meg: Elnöki megnyitó; tartotta Marót Károly VIII. o. t. Mozart: Don Juan-

jaból: Nyitány; előadta a zenekar; zongorán kísérték Lukácsy Lipót és Holländer Oszkár VII. o. t. A népszabadságról; írta és felolvasa Glück Izidor VIII. o. t. Beriot: I-ső hangverseny; hegedűn előadta Telmányi Emil I-a o. t. Mihalovich: Toldi szerelme cz. dalműből; előadta a gyermekvegyes- és zenekar. Abrányi Emil: Márczius 15-én; szavalt Fuchs Albert VIII. o. t. Gaál: I-ső rapszódia; zongorán előadta Lukácsy Lipót VII. o. t. Mendelssohn: Hegedű hangverseny; előadta Nemess Zoltán VI. o. t. Petőfi Sándor: A koldus sírja; szavalt Steinhardt Ferencz VII. o. t. Unger Mór: Kossuth-induló; előadta a vegyes- és zenekar. Händel: Largo; előadta a zenekar; hegedűszóló Lux Károly VII. o. t. Magyar népdalok; előadta a «diák-czigány-zenekar». Záróbeszéd; tartotta Eckhardt Ferencz VII. o. t. Erkel: Himnusz (vegyeskar, zenekar).

A marosvásárhelyi ev. ref. kollégium ifjúsága 1903. évi márczius hó 15-én hazafias ünnepélyt rendezett a következő műsorról: Himnusz, éneklé az ifjúsági dalkör. Nemzeti dal. Szavalt Farkas Imre VII. g. o. t. Ünnepi beszédet mondott Dónáth László VIII. g. o. t. Szózat. Játszotta az ifjúsági zenekar. Beszéd Kossuthról. Árpád síri álma. Szavalt Kacsó Lajos VIII. g. o. t. Talpra magyar. Éneklé az ifjúsági dalkör. Vörösmarty M.: «Árpád ébredésé»-nek első részét előadták: Soó Sándor, Szabó Andor VIII. g. o. tanulók és Kelemen István VI. g. o. t. Kossuth-induló. Játszotta az ifjúsági zenekar.

A rozsnyói ág.-h. ev. főgimnázium ifjúsága nagy lelkesedéssel ünnepelte meg márczius idusát. Az ünnepély műsora a következő volt: Magyar dalok. Előadta a főgimnáziumi zenekar. Nemzeti dal. Szavalt Kovács Géza VIII. o. t. Hazámhoz. Szász Károlytól. Éneklé a vegyeskar. Alkalmi felolvasást Markó Árpád VIII. o. t. tartott. Kerékpár-induló. Szentirmay Elemértől. Éneklé a férfiak. Ocskay. Szavalt Krausz Dezső VIII. o. t. Ocskay. Szerenád az Ocskay brigadérosból. Előadta a főgimnáziumi zenekar. Rodostó. Lampérth Gézától. Szavalta Meskó Károly VIII. o. t. Népdalok. Előadta a vegyeskar. Rákóczy induló. Előadta a főgimnáziumi zenekar.

A budapesti ev. ref. főgimnázium márczius 15-ét két ünnepélyvel ünnepelte meg. Az egyiket, melyet az «Arany János-kör» rendezett, Ondrejovics Jenő VI., Csulak Zoltán VIII. és Frey Imre VII. o. tanulók működtek közre; a másikon, melynek műsorát a tanári kar állapította meg, Fejérváry Sándor V., Kapeller Béla VIII., Bajó István és Krausz Ernő VII. o. tanulók szerepeltek.

FEJTÖRŐ.

Történelmi kérdés:

Ki volt az a norvég király a legújabb korban, kinek uralkodása alatt tartották meg a svéd-norvég unió 50. évfordulóját? Atyja I. Oszkár, öccse II. Oszkár.

Algebrai kérdés:

Három gyermek között egy összeg akként volt szétosztandó, hogy a második 20 fillérrel kevesebbet kapjon az elsőnél és a harmadik ismét 20 fillérrel kevesebbet kapjon a másodiknál; az egész összeg 25 fillérrel volt nagyobb, mint a harmadik tanulóra eső résznek négyszere. Mennyit kapott a tanulók mindegyike? (Szilágyi János.)

Természetrizai kérdés:

Melyik az a foka, a melynek hímje 5—7 m. hosszú, a nőstény feleannyi? A 35—62° déli szélesség alatt él. Mi a latin neve?

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1903. márczius 29.

23. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Algebrai kérdés: 14 vizsla, 21 fűrj. — Hiányos négyyszög:

J	e	n	ő
e	p	e	r
n	e	s	z
ő	r	z	ő

Képrejtvény: Árpádok uralma.

Helyesen fejtették meg: Babély Endre, Haszenfratz András, Gram Ferencz, Székely Endre, Losonczy István, Nánásy László, Bazilly Mihály, Friedmann Ernő, Kovács István, Purpriger István, Holesch Gyula, Jaczó Andor, Gombócz József, Cservenka Sándor, angyalosi Kovásznai Gábor, Dobránszky Ede, Grosz József, Praksz Vilmos, Feldmann Aurél és Emil, ifj. Botka Béla, Füzély Imre, Gutmann Ottó, Maurer Endre, Vass István, czei Katona József, György Lajos, Czinczár Miklós, Grierger Miklós, Wettin Jenő, Mayercsák Gyula, Röck Gyula, Havas Péter, Rejöd Jenő és Tibor, ifj. Müller Filöp, Devecseri Ernő, Frankl Pál, Oesterreicher Sándor, H. Nagy Jenő, Matavovszky Andor, Belcsák Aladár, Baranyai Zoltán, Schöpflin Sándor, Crissan Aximil, nádasi Trstyánszky Gábor, Keresztély Ernő, Marzsó fivérek, Gengely István, ifj. Mikula Alajos, Felér Antal, Székács György, Csermák Endre, Schvetz Ernő, Faragó Andor, Frezler Antal, farkasfalvai Mauchs Jenő, Szűcs Géza, Breuer Ernő, Valentin József és Endre, Schoch József, Gál Testvérek, Hoensch Gusztáv, gr. Esterházy László, Tichy Kálmán, ifj. Farnos Dezső, Goldmann Pál, Schleicher Ferencz, Bezerédj Tóni, Matolay Viktor, Havranek István, Durkó Ferencz, Moldován Ferencz, Maurer Endre, Zakár Jenő, Prágyik Miklós, Vidor Dezső, Győry Gábor, Lechner Egon, Limbek Béla, Csurgay István, Gál István, Mándy Zoltán, Pinczöczy László, Ritter Testvérek, Schäffer Lipót, Alszelegly Zsolt, Bogszeghi László József, Popovits József, Neumann Ervin, Róth Imre, Fejérváry Iván, Mory Pál, Csillaghy László, Licht Zoltán, Draskóczy Pál, Bognár József, Martinkovics Antal, Fleisch Sándor, ifj. Bernáth Sándor, gr. Wenckheim Erzsébet, Márton Lajos, Barthodeiszky Antal, Grüner Margit, Taubinger Zoltán, Rácz Károly, Katscher Sándor, ifj. Barthonek Károly, Hruska Aladár, Jurtinsz Gyula, br. Villani Lajos, Benkő Károly, Deutsch Emil, Kende Dani és Margit, Szenn Menyhért, Orbán György, Fodor Miklós, Csada Richárd, Krausz Marci, Ordódy László, Nyers László, ifj. Deák Sándor,

Molnár Imre, Böhm Béla, Altstock Hugó, Jurenák Géza, Schröder Emil, Szemző István, Friedrich László, ifj. Kohn Emil, Simonovszky Ödön, Prenoszil István, Rosenzweig Gyula, Radnai Testvérek, Kovács Lajos, Köves János, Mattyasovszky Lajos, Zászló Simon Endre, Buding Gyula, Popper József, Bauer István, Hoepfner Károly, Békés László, Paál Antal.

A kitzűzött könyvjutalmat (Baksay Sándor: Dáma) *Csurgay István* főgimn. VI. o. t., budapesti előfizetőnk (VIII., Baross-utca 4., II. 10.) nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Márciusus idusán. Az ünnepi vers elkészült, de viasztalódjék, mert ha idején érkezett volna, akkor sem közölhetők volna, mert fölöttébb gyöngé termék ez az óda. A legedzettebb idusi verselők sem találják el egyszerűen a többször az igazi hangot. A hazafias ömlengés nem mindig költői; az érzés gyakran igazi, de a forma és nyelv, mely ezt az igaz érzést kifejezi: köznapis marad. Belső hevülés, eszme nélkül nem óda. — **F. E. J.** (Szendrő.) 1. A «Város a levegőben» füze 2 K 50 fill. kötve 4 K. 2. A kiadóhivatal elküldi majd azt a naptárt. 3. A IX. évfolyam első félévének számai már nem kaphatók, az ára különben 4 K 80 fill., ugyanennyi a második félév ára is. A bekötési tábla külön 1 K 60 fill. E szerint a két félévfolyam egy bekötési táblával 11 K 30 fill. — **H. Gy.** (Besztercebánya). Csak azt tudjuk, hogy az az ifjúsági lap nem élt sokáig, nem is volt erős gyökere, hatása még kevesebb. A jövő félévben közlendő regények, illetve hosszabb elbeszélések címét lapunk mai számának utolsó oldalán olvashatja. — **T. K.** (Rozsnyó). A rajzok igen csinosak, de egyelőre nem változtatjuk meg a rovat fejét, talán jövő évben. A rajzot félretesszük. A képrejtvény zavaros, ezt így nem lehet megfejteni még előleges magyarázat után sem. — **Studiosus.** Tolsztoj él, Maupassant meghalt. Tolnai regényeket is, költeményeket is írt. Petőfi ág, evangélikus, Czuczor katolikus volt, Kiss József izraelita és él ma is. — **H. B.** (Budapest). Megrendelheti a Franklinnál is. Ára 4 korona. — **T. K.** (Rozsnyó). Rejtvényeit közöljük. — **B. E.** (Budapest). Ifj. Nagel Ottó, Múzeumkörút. — **Stadium.** Lefordíthatja. — **Marzso fiverek.** Közölhetetlen. — **E. E.** (Pápa). 1. Levélátadtnak a kiadóhivatalnak. 2. Rejtvénye közölhető. — **K. S.** (Rozsnyó). 1. Válaszson valami jóhangzású magyar nevet. 2. Nem volt tévedés. — **V. A.** (Gyulafehérvár). Egyes szám ára 25 fillér. — **H. N. J.** Gyöngé. — **L. B.** (Budapest). Közöljük. — **Reménylő.** E korrallal igen tüzetesen foglalkozott Thaly Kálmán; az ő munkáját ajánljuk leginkább.

OLVASÓINKHOZ.

A «Tanulók Lapja» X. évfolyamának első féléve a következő számmal befejeződik. Olvasóink tanúságot tehetnek arról, hogy mindig a legjobbat igyekeztünk adni, mert az az erős meggyőződésünk, hogy ily módon tesszük még erősebbé azt a kapcsolatot, mely a *Tanulók Lapját* a magyar ifjúsággal összeköti.

Az új félévben ismét egy eredeti regényes korrajzot és egy fordított regényt fogunk közölni. A regényes korrajzot lapunk szerkesztője *Gaal Mózes* írta; címe:

Az utolsó lantos.

Tinódi Sebestyénnek, a XVI. század vándor hegedősének változatos élettörténetét dolgozta fel benne az író, közbe szötte a kor történetét, főleg az irodalom

képét, melynek egyik képviselője Tinódi Sebestyén, a hazáját és nemzetét lángoló szerető lantos volt.

A fordított regény szerzője *Kingsley Károly*, a regény címe:

Hypatia.

Zigány Árpád dolgozta át az ifjúság számára. Ez a regény egyike a világirodalom legszebb és legerdekesebb műveinek. Farkasszem néz benne a hanyatló kelet-római birodalom pogány társadalma a még forrongásban lévő új keresztény szellemmel, s a két ellentétes világfelfogás folytonos surlódásából az érdekesítő események egész sora fejlődik. Hypatia, a nagy műveltségű görög leány, az alexandriai pogány bölcsészet utolsó képviselője, áldozatul esik egy utcai zavarásnak, melyet a felbújtogatott csócselék támaszt, s vele bukik el örökre a görög sok istenség eszméje is. Zsidók és keresztények, barbárok és görögök szakadatlan torzalkodása közt folyik a cselekvény, melynek színesen megrajzolt eseményeit művészi keretben foglalja a mozgalmas kornak eleven és változatos képe. És, hogy ez a kép minél tanulságosabb legyen, a szerkesztő gondoskodott arról, hogy a szöveget, az eseményeket illusztráló képek mellett számos kor- és művelődéstörténeti kép is tarkítsa.

Ezek mellett folytatni fogjuk *Szivos Béla* rajzait a *majmok életéből*, s közlésre várnak *Jászai Rezső dr.* érdekes és értékes *útirajzai*.

Az irodalomtörténet, a magyar történelem, a földrajz és természettudományok köréből hasznos ismeretterjesztő cikkeket hozunk, melyek az iskolai tanulmányokkal szoros összefüggésben vannak, s a melyek az újabb kutatásokra is különös figyelmet fordítanak.

A rovatok maradnak a régiek, s a mennyiben lapunk szellemével megegyezik, a fontosabb napi eseményekről sem feledkezünk meg, ha az a tudomány és irodalom kérdéseit érinti. Az a szeretet, melylyel a magyar diákok a *Tanulók Lapja* körül csoportosultak, s az a kedv, melylyel az írók ennek az ifjúságnak írnak; elegendő biztosíték nekünk arra, hogy a mag, melyet az olvasók szívébe elhintünk, termékeny talajra fog találni.

Hetenként változatos *fejtörő feladványokat* közlünk, s a megfejtők között értékes könyvjutalmakat sorsolunk ki.

A *Tanulók Lapja*-nak második évfolyama külön is teljes egész lesz, s az új előfizetőknek nem kell visszamenőleg az I-ső félévre is előfizetniök.

A Tanulók Lapjának előfizetési ára:

Egész évre 9 kor. 60 fill.
Fél " 4 " 80 "
Negyed " 2 " 40 "

Az előfizetés legcélszerűbben postautalványon eszközölhető. A «*Tanulók Lapja*» kiadóhivatala címére küldendő a pénz. (Franklin-Társulat, Budapest, IV. Egyetem-u. 4.)

A kik a «*Tanulók Lapja*»-nak 8—10 egész éves előfizetőt gyűjtenek, a lapot egy évig *ingyen kapják*; akik ennél kevesebbet gyűjtenek, értékes könyvjutalomban részesülnek.

Bizalommal fordulunk lapunk olvasóihoz, hogy a «*Tanulók Lapja*»-t ismerőseik között terjeszszék.

A «*Tanulók Lapja*» szerkesztősége.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... 4 kor. 80 fill.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre... 9 kor. 60 fill.		<i>Kéziratokat nem adunk vissza.</i>
<i>Megjelenik minden vasárnap.</i>	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	

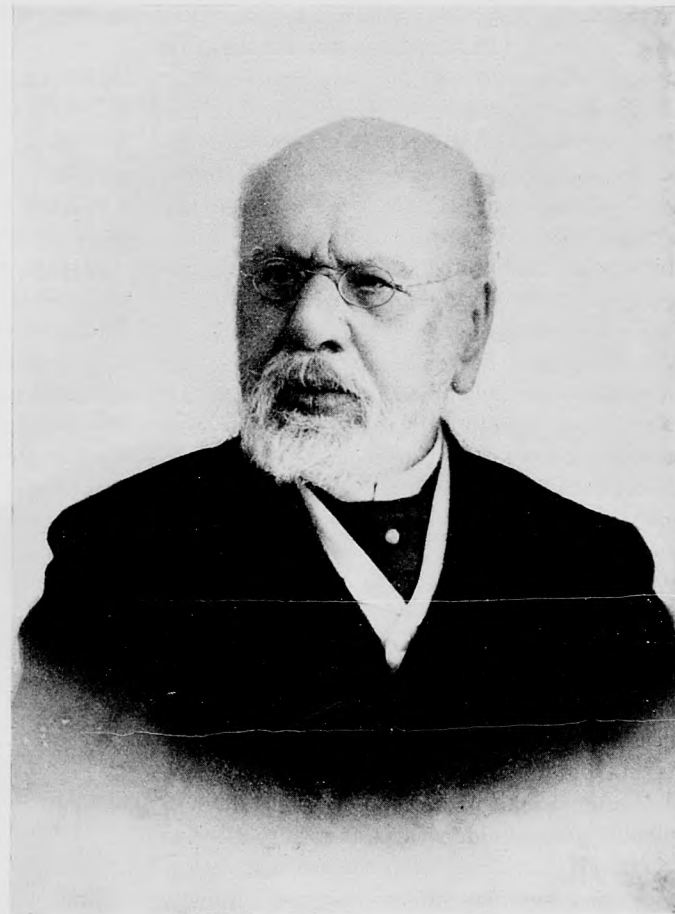
TÓTH LŐRINCZ.

(1814—1903.)

Érezem, hogy nem száraz nekrológ illeti meg Tóth Lőrinczet, a nemes aggastyánt, ki a múlt héten halt meg életének nyolcvankilencedik évében. Hídege volna az ilyen szó a jó öreg meleg és szerető szívéhez, méltatlan egy olyan emberhez, a ki hatvan esztendeig szolgálta nemzetét: eszével és tollával, s a ki egész életében nem csak hirdette, hanem megható közvetlenséggel gyakorolta is az *emberszeretetet*.

Írván az ő életéről, nincs szükség arra, hogy szertelen magasztalásokba tévelyegjünk: ha igazságosak leszünk, már elegendő mondtunk az ő dicsőítésére.

Tóth Lőrincz egyetlen élő tanúja volt azoknak az időeknek, a melyekről ma már az öregek emlékezete, s a fennmarad művek tesznek tanúságot. Mint fiatal ember tele lelkesedéssel és nagy reményekkel azoknak a társaságába került, kik a század második és harmadik tizedében a nemzeti izlés kiművelésén, a magyar irodalom fejlesztésén fáradoztak. Vörösmarty, Bajza, Toldy vették észre tehetségét, s a huszonkét éves ifjút az a szokatlanul nagy kitüntetés érte, hogy az *Akadémia* tagjává választotta. Ma az ilyesmi a lehetetlenségek közé tartozik, s akkor sem vala hétköznapi dolog.

TÓTH LŐRINCZ.